

**UCHWAŁA NR VI/70/2019
RADY MIEJSKIEJ W TOSZKU**

z dnia 27 marca 2019 r.

w sprawie przyjęcia Roczne Sprawozdania za 2018 rok z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018 wraz ze wskazaniem potrzeb

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 506) oraz art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.)

**Rada Miejska w Toszku
uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Roczne Sprawozdanie za 2018 rok z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018 wraz ze wskazaniem potrzeb, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Toszka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Toszku

Tadeusz Kobiernik

Załącznik do uchwały Nr VI/70/2019
Rady Miejskiej w Toszku
z dnia 27 marca 2019 r.



**OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
W TOSZKU**

**ROCZNE
SPRAWOZDANIE ZA 2018 ROK
Z REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2016 – 2018
WRAZ ZE WSKAZANIEM POTRZEB**

Opracowanie:

*Ośrodek Pomocy Społecznej
w Toszku*

.....
Zatwierdził

Toszek, marzec 2019 r.

Spis treści

Wstęp.....	s.3
1. EWALUACJA GMINNEGO OPROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2016 – 2018 ZA ROK 2018.....	s.4
2. ZADANIA ZREALIZOWANE W 2018 ROKU.....	s.5
2.1. PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE.....	s.5
2.2. ASYSTENT RODZINY.....	s.7
2.3. PROFESJONALIZACJA KADRY PRACUJĄCEJ Z DZIECKIEM I RODZINĄ.....	s.9
2.4. PROGRAMY OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZE.....	s.9
2.5. KARTA DUŻEJ RODZINY.....	s.13
3. POTRZEBY.....	s.14
PODSUMOWANIE	s.15

Wstęp

Naturalnym środowiskiem życia każdego człowieka jest rodzina, w której nabywa podstawowych umiejętności życiowych, kształtuje osobowość i charakter, uczy się zaspokajania potrzeb własnych i innych osób, kształtuje postawę wobec świata. Otaczany troską w bezpiecznych warunkach uczy się zasad współżycia społecznego, wzrasta do odpowiedzialności społecznej.

W wyniku różnych sytuacji, funkcjonowanie rodziny jako podstawowej komórki społecznej może być zaburzone. W sytuacji utraty rodzica/rodziców, niewypełniania przez nich należycie obowiązków opiekuńczych, napotykanym trudności, braku pomocy i wsparcia z zewnątrz, rodzina może ulec rozpadowi, czego konsekwencje najczęściej odczuwają dzieci, przenosząc niejednokrotnie bagaż złych doświadczeń na kolejne pokolenia.

Z myślą o rodzinach z Gminy Toszek został opracowany Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018. Program ten ma za zadanie wzmacniać rodziny i przeciwdziałać ich rozpadowi poprzez wspieranie ich w poszczególnych elementach życia społecznego, jak również wspomagać powrót do należytego wypełniania obowiązków wynikających z posiadania dzieci.

W obecnych czasach coraz więcej zagrożeń czyha na rodziny, systematycznie powodując oddalenie się jej członków od siebie. Migracje zawodowe często przedłużające się do wielu lat, powodują rozpadanie się relacji emocjonalnych pomiędzy członkami rodziny. Dochodzi do tego niestabilność finansowa, która generuje stres i kumulacją przeżywania negatywnych emocji.

Konsekwencje powyższego niejednokrotnie jest rozpad relacji rodzinnej. Ostatecznie rozwód lub rozejście się partnerów życiowych wiąże się z koniecznością opuszczenia mieszkania przez jednego z nich. Angażuje to dodatkowe środki finansowe, komplikując życie rodzinne, które często dzieli potomstwo między mamę i tatę.

Z badań wynika, że zdecydowanie gorsze wspomnienia z dzieciństwa mają osoby wychowywane w rodzinach alkoholowych i/lub przemocowych. Nierzadko dochodzi do tego bezrobocie czy ubóstwo. O takie rodziny w sposób szczególny dba Państwo, zabezpieczając niepełnoletnie dzieci w pieczy zastępczej, do czasu poradzenia sobie rodziców z trudnościami. Takie rodziny potrzebują dużego wsparcia ze strony instytucji w pokazaniu kierunku rozwoju, działania, naprawienia błędów. Ważna jest tu świadomość, że takie działania jak zabezpieczenie dziecka są rozwiązaniem tymczasowym, trwającym do momentu poradzenia sobie rodziców z problemami. Tylko w wyjątkowych sytuacjach, gdy z różnych przyczyn rodzice nadal nie angażują się w naprawienie swojej trudnej sytuacji życiowej, prawa rodzicielskie nad dzieckiem mogą zostać ograniczone lub całkowicie odebrane.

Wspomniane wyżej trudności w wypełnianiu funkcji rodziny, to nie jedyne zagrożenia. Rozwijający się świat na bieżąco dostarcza kolejnych powodów, które mogą wpływać negatywnie na rodzinę. Uchwała nr XVII/106/2015 Rady Miejskiej w Toszku z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 miała na celu stworzenie jak najlepszych warunków dla dzieci i rodzin, których prawidłowe funkcjonowanie może być zagrożone.

1. Ewaluacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 za rok 2018

Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 zakładał przygotowywanie cyklicznych raportów (corocznych sprawozdań) dotyczących realizacji działań.

Celem głównym określonym w Programie było:

Udzielanie kompleksowej pomocy i wsparcia rodzinom z gminy Toszek w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczych i wychowawczych.

Drogą do osiągnięcia powyższego były również określone w Programie cele szczegółowe:

- a) Diagnoza rodzin zamieszkujących Gminę Toszek oraz zabezpieczenie ich podstawowych potrzeb socjalno – bytowych,
- b) Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności,
- c) Organizacja i prowadzenie programów opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży,
- d) Poszerzenie świadomości mieszkańców w zakresie oferty pomocowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku,
- e) Stopniowe zmniejszanie zakresu dysfunkcji w rodzinach
- f) Wspieranie rodzin przeżywających kryzys.

W nawiązaniu do wymienionych celów zostały określone kierunki działań:

1. Monitorowanie i diagnoza środowisk rodzinnych, które w wyniku przewidywanych trudności potrzebują pomocy i wsparcia, poprzez przeprowadzanie wywiadów środowiskowych i ustalanie planu pomocy.
2. Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (prawnego, socjalnego, pedagogicznego itp.) dla osób i rodzin z Gminy Toszek.
3. Objęcie rodzin przeżywających trudności wsparciem asystenta rodziny.
4. Prowadzenie zajęć w ramach programów opiekuńczo-wychowawczych, zawierających elementy profilaktyczne, wychowawcze, artystyczne czy sportowe.

5. Profesjonalizacja kadry pracującej z dzieckiem i rodziną.

2. Zadania zrealizowane w 2018 roku

2.1. poradnictwo specjalistyczne

Gmina Toszek prowadzi specjalistyczne poradnictwo, którego wykonawcą jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku. W jego strukturach uruchomiony został Punkt Pomocy Rodzinie, zlokalizowany w pobliżu siedziby Ośrodka (Toszek ul. Rynek 4). Osoby borykające się z trudnościami różnego rodzaju mogły tam bezpłatnie skorzystać ze specjalistycznej konsultacji według harmonogramu dostępnego na stronie internetowej. Konsultacji udzielali: pedagog, certyfikowany specjalista terapii uzależnień oraz radca prawny.

W 2018 roku konsultacje z Radcą Prawnym odbywały się w środy w godzinach 13.00 – 15.00. Wśród spraw, z jakimi zgłaszali się klienci znalazły się:

- sprawy o znęcanie się związane z nadużywaniem alkoholu
- sprawy dot. przemocy w rodzinie i naruszenia nietykalności cielesnej
- sprawy rozwodowe
- sprawy o alimenty
- sprawy o opiekę nad dzieckiem
- sprawy dot. ustalenia kontaktów z dziećmi
- sprawy spadkowe
- sprawy dot. uprawnień do kierowania pojazdem
- sprawy dot. obowiązku płacenia abonamentu
- sprawy dot. zadłużenia finansowego
- sprawy dot. egzekucji komorniczych
- sprawy o pomówienie
- sprawy dot. odpowiedzialności odszkodowawczej
- sprawy pracownicze
- sprawy o ustalenie ojcostwa i uznanie dziecka
- sprawy dot. renty rodzinnej i emerytury
- sprawy mieszkaniowe
- sprawy o podział majątku dorobkowego małżonków
- sprawy dot. umowy cywilno – prawnej
- sprawy o ubezwłasnowolnienie
- sprawy dot. odwołania od decyzji ZUS
- sprawy dot. uchylecia wyroków karnych, odpowiedzialności karnej
- sprawy dot. odebrania prawa jazdy

W ciągu 2018 roku zgłosiło się po poradę prawną **73 klientów**, łącznie udzielono **163 konsultacji**.

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Toszek na rok 2018, Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Toszek na lata 2016-2018, Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Toszek na lata 2016-2018, w okresie od stycznia do czerwca 2018 r. mieszkańcy Gminy mogli bezpłatnie korzystać z konsultacji z certyfikowanym specjalistą terapii uzależnień. W roku sprawozdawczym, na spotkania z terapeutą leczenia uzależnień zgłosiły się osoby uzależnione od alkoholu, osoby doświadczające przemocy domowej oraz te, które znalazły się w sytuacji kryzysowej.

*Ilość osób korzystających z konsultacji ze specjalistą terapii uzależnień
w 2018 roku*

Miesiące	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Osoby uzależnione, w tym:												
kobiety	1			2	1	1						
starsze												
niepełnosprawne												
mężczyźni			2	4								
starsi												
niepełnosprawni												
Ilość konsultacji	1		5	7		1						
Osoby doświadczające przemocy, w tym:												
kobiety	1											
starsze												
niepełnosprawne												
mężczyźni												
starsi												

niepełnosprawni													
Ilość konsultacji	1												
Sytuacje kryzysowe, w tym:													
kobiety	3	3	3	3	3	3							
starsze													
niepełnosprawne													
mężczyźni													
starsi													
niepełnosprawni													
Ilość konsultacji	6	9	5	6	5	3							

Łączna liczba klientów może się nie sumować, ponieważ niektóre osoby należą do dwóch lub więcej kategorii.

2.2. Asystent rodziny

Asystent rodziny to według ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) osoba, która przydzielana jest rodzinie, gdy ta napotkała trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Pracuje bezpośrednio w miejscu zamieszkania klienta lub w miejscu przez niego wskazanym, przyczyniając się do poprawy sytuacji problemowej w zakresie socjalnym, psychologicznym, wychowawczym. Dzięki takiej współpracy, klient może zwiększyć swoją aktywność społeczną, być lepiej zmotywowanym do podejmowania działań zawodowych oraz wszystkich innych prowadzących do poprawy sytuacji życiowej własnej oraz jego rodziny.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w 2018 roku asystent rodziny zatrudniony był na podstawie umowy o pracę. Zadania asystenta rodziny realizowane są w zadaniowym systemie czasu pracy. Pozwala to na zapewnienie klientowi kompleksowej pomocy bez względu na dni i godziny funkcjonowania tutaj Ośrodka. Dotychczasowe doświadczenie pokazuje, iż sytuacje kryzysowe zazwyczaj mają miejsce w godzinach popołudniowych lub w weekendy. Dzięki takiemu rozwiązaniu, asystent rodziny jest dostępny wtedy, gdy klient tego najbardziej potrzebuje.

W 2018 roku na terenie Gminy Toszek, pomocą asystenta rodziny objętych zostało 15 rodzin. Są to środowiska charakteryzujące się m. in. dysfunkcjami w spełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, brakiem zaradności życiowej, uzależnieniami, bezrobociem, wieloma zobowiązaniami finansowymi, problemami zdrowotnymi, w tym psychicznymi.

Wśród działań, jakie podjął asystent, możemy wyróżnić: pomoc w znalezieniu punktów świadczących pomoc specjalistyczną w formie konsultacji, poradnictwa, mediacji lub terapii, utrzymywanie stałego kontaktu z klientem, towarzyszenie mu w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto, udzielanie wsparcia w sytuacjach tego wymagających oraz interweniowania, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie klienta lub jego rodziny. Asystent rodziny zobligowany jest także do utrzymywania kontaktu z instytucjami zaangażowanymi w sprawy podopiecznych, w tym z Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, sądami, pracownikami socjalnymi itp. Tak więc pracę asystenta rodziny można podzielić na dwa obszary zadaniowe. Pierwszym jest bezpośredni kontakt z rodziną w jej miejscu zamieszkania lub w innym miejscu wskazanym przez klienta. Drugim natomiast jest szeroko zakrojona współpraca asystenta z osobami i instytucjami zaangażowanymi w sprawy rodziny. Do pracy asystenta poza rozmowami z klientami należy więc także praca w środowisku otaczającym swoim zasięgiem poszczególnych członków rodzin, np. pracowników socjalnych, pedagogów, nauczycieli, dzielnicowych, prokuratorów itd.

Według wspomnianej wcześniej ustawy, „do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i konsultacji z pracownikiem socjalnym, o którym mowa w art. 11 ust. 1;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1;
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;

- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy), lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną”.¹

2.3. Profesjonalizacja kadry pracującej z dzieckiem i rodziną

Obszar pracy z rodziną ciągle się zmienia, tak jak zmieniają się uwarunkowania życia społecznego. Aby właściwie świadczyć pomoc i wsparcie dla rodzin zagrożonych lub już dotkniętych dysfunkcjami w spełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, kadra musi stale podwyższać swoje kwalifikacje zawodowe, tak by jak najlepiej wypełniać swoje obowiązki.

Ważnym elementem w podnoszeniu merytorycznego przygotowania do pracy z rodziną był udział w szkoleniu:

- „*Formy udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie*”
- „*Ochrona danych osobowych*”
- „*Wybrane zagadnienia prawne z obszaru wsparcia rodziny i pieczy zastępczej*”

2.4. Programy Opiekuńczo – wychowawcze

Rodzaj działań prowadzonych w ramach programów opiekuńczo - wychowawczych reguluje Zarządzenie nr 43/JJ/2014 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku z dnia 31.12.2014 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Programów opiekuńczo – wychowawczych na terenie Miasta i Gminy Toszek prowadzonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku.

Celem programów opiekuńczo – wychowawczych jest zapewnienie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w atrakcyjny dla nich sposób, idący w parze z oddziaływaniem profilaktycznym i zainteresowaniami uczestników. Zajęcia mają różnorodną formę: ruchową, stolikową, dydaktyczną, obejmują także pomoc w odrabianiu zadań domowych lub wyrównywanie braków w nauce szkolnej. Powyższe z sukcesem realizowane jest w programach opiekuńczo - wychowawczych, prowadzonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku. Organizacja i sposób prowadzenia programów są zgodne z „Rekomendacjami do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2018 roku”, które

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2017 poz. 697 z późn. zm.)

wydawane są corocznie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie.

W Gminie Toszek w 2018 roku funkcjonowało 7 miejsc realizujących program opiekuńczo - wychowawczy – jedna w Toszku, pozostałe w okolicznych sołectwach. Zajęcia odbywały się raz w tygodniu przez 2 godziny (z wyłączeniem dni świątecznych), tj.: w poniedziałek w Toszku w godzinach 14:30 – 16:30, we wtorek w Pniowie w godzinach 15:00 – 17:00, w środę w Sarnowie w godzinach 16.00 – 18.00, w czwartek w Kotulinie w godzinach 13:30 – 15:30, w piątek w Płużniczce w godzinach 15:00 – 17:00 i w Ligocie Toszeckiej w godzinach 15:00 – 17:00 oraz w Paczynie w soboty w godzinach 9:30 – 11:30.

Ilość godzin zrealizowanych zajęć w programach opiekuńczo – wychowawczych w 2018 roku

	Toszek	Pniów	Kotulin	Ligota Toszecka	Płużniczka	Paczyna	Sarnów
Styczeń	8	8	6	4	1	5	0
Luty	8	8	8	8	0	8	8
Marzec	8	6	10	10	8	8	8
Kwiecień	6	6	8	6	2	6	8
Maj	8	10	8	8	0	8	8
Czerwiec	8	6	8	8	8	8	8
Lipiec	8	8	8	6	8	10	6
Sierpień	4	4	4	6	6	4	4
Wrzesień	8	4	8	8	10	8	6
Październik	10	10	6	6	8	8	10
Listopad	8	8	10	6	8	6	8
Grudzień	4	4	4	6	6	4	6
RAZEM	88	82	88	82	65	83	80

0 lub zmniejszona liczba godzin wynika z różnorodnych przyczyn, np. z odwołania zajęć z uwagi na organizowane formy dodatkowe (np. półkolonie), remont pomieszczeń świetlicy wiejskiej itp.

Odwołanie lub zawieszenie zajęć wynika z ustaleń poczynionych z Opiekunami, Dyrektorami szkół, sołtysami czy Ks. Proboszczem, którzy udostępniają pomieszczenia na potrzeby przeprowadzenia zajęć.

Z końcem 2018 roku średnia ilość zapisanych uczestników zajęć w programach opiekuńczo – wychowawczych prowadzonych w systemie cotygodniowym wynosiła **126 dzieci**.

W zorganizowanych formach dodatkowych, skierowanych do wszystkich dzieci i młodzieży z Gminy Toszek udział wzięło:

- o 30 dzieci w Letnim programie opiekuńczo-wychowawczym w Sarnowie,
- o 30 dzieci w Letnim programie opiekuńczo-wychowawczym w Kotulinie,
- o 30 dzieci w Letnim programie opiekuńczo-wychowawczym w Pniowie.

Podczas prowadzenia programów opiekuńczo – wychowawczych i letnich programów opiekuńczo-wychowawczych miał miejsce program profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Problematyka uzależnienia, zagrożenia uzależnieniem oraz przemocy stanowi istotny problem, w szczególności kiedy po alkohol, bądź inne środki psychoaktywne sięgają młode osoby, które często nie mają świadomości podejmowanego ryzyka. Młodzież i dzieci pochodzące ze środowisk marginalizowanych w szczególności narażone są na brak możliwości zapewnienia sobie stabilizacji społecznej (w tym narażone na zjawisko przemocy), dlatego też często destrukcyjny styl życia staje się dla nich jedyną odskocznią od biedy, awantur w domu, czy też sposobem wypełnienia luki braku dostępu do dóbr kulturowych. Działania profilaktyczne realizowane w programie mają charakter wskazujący i selektywny, są dostosowane do indywidualnych potrzeb, by w realny sposób zapobiegać narastaniu patologii społecznych.

W ramach prowadzonych spotkań edukacyjnych z młodzieżą ważne jest w tym wypadku dostarczanie informacji w obszarze ryzyka, związanego z używaniem substancji psychoaktywnych oraz podejmowaniu zachowań wchodzących w repertuar zjawiska przemocy.

Zajęcia edukacyjne z zakresu w/w profilaktyki obejmują między innymi n/w tematykę dostosowaną do specyficznych problemów występujących w grupie:

- 1) Dlaczego niektórzy ludzie sięgają po alkohol, narkotyki, a inni nie (cel – obalenie normatywnych przekonań dotyczących spożywania alkoholu i zażywania narkotyków),
- 2) Realizacja własnych potrzeb (cel – ukazanie naturalnych dróg uzyskiwania przyjemności),
- 3) 3 drogi do uzależnienia (cel – ukazanie drogi psychologicznej, społecznej, genetycznej),
- 4) Rodzina z problemem uzależnienia bądź przemocy (cel – uświadomienie potrzeby obalenia schematu w jakim żyje dziecko wychowujące się w rodzinie z tego typu problemem, dotyczącego postawy „nie czuj”, „nie mów”, „nie ufaj”),

- 5) Ukazanie w jaki sposób działają mechanizmy obronne osoby uzależnionej (cel – ukazanie w jaki sposób każdy negatyw dotyczący środków odurzających osoba eksperymentująca, bądź uzależniona zamienia na pozytyw),
- 6) Trening zachowań asertywnych (cel – nabycie umiejętności odmówienia zażycia narkotyków, bądź spożycia alkoholu),
- 7) Nazywanie uczuć i potrzeb (cel – wzmocnienie poczucia własnej wartości),
- 8) Aspekty prawne związane z alkoholem i narkotykami w formie konkursu z podziałem na grupy (cel – uświadomienie, że zażywanie narkotyków i alkoholu często prowadzi do życia przestępczego),
- 9) Konstruowanie mapy celów życiowych (cel – uświadomienie, iż narkotyki i alkohol odbierają wolność i marzenia),
- 10) Zdrowy styl życia (cel – wzmocnienie czynników chroniących).

Czas spędzany w programach opiekuńczo - wychowawczych poświęcany był na: przeprowadzanie zajęć wychowawczych i profilaktycznych, zabaw dydaktycznych i integracyjnych, zabaw i gier ruchowych, stolikowych, pomoc w odrabianiu zadań domowych oraz wyrównywaniu braków w nauce, organizację wydarzeń sezonowych, np. spotkań świątecznych.

Spadek frekwencji na zajęciach obserwowany na przestrzeni ostatnich trzech lat wynika z coraz niższego wskaźnika demograficznego. Odbiorcami zajęć są najczęściej dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej lub gimnazjum. Wraz z wiekiem zmniejsza się zainteresowanie młodych ludzi tego typu pozaszkolną formą spędzania czasu wolnego, co niewątpliwie łączy się z dojrzwaniem, koncentracją na nauce, rozwijaniu talentów (zajęcia taneczne, szachowe, plastyczne, kółka zainteresowań itp.)

Wśród tematów zajęć, jakie w 2018 roku pojawiły się w programach opiekuńczo – wychowawczych w Gminie Toszek znalazły się m.in.: Święto Babci i Dziecka, Moje ferie zimowe, Bezpieczna droga do naszej świetlicy, Bal karnawałowy w naszej świetlicy, Zajęcia profilaktyczne – gniew tak, agresja nie – o umiejętności radzenia sobie ze złymi emocjami, Prace domowe – zasady zachowania porządku i czystości, Dzień kobiet, Zajęcia profilaktyczne – Konsekwencje i sposoby zapobiegania pożarom, Witami wiosną, Wielkanoc w polskim domu, o polskich tradycjach świątecznych, Zajęcia profilaktyczne – papierosy i alkohol, Zabawy ruchowe na świeżym powietrzu, Kronika mojej małej ojczyzny, Majowe święta polskie i europejskie, Zajęcia profilaktyczne – Dzień wolontariatu – pomagając innym, pomagamy sobie, Dzień Rodziny, Święto wszystkich dzieci, Rozgrywki sportowe, Zajęcia profilaktyczne – narkotyki i dopalacze, Wędrujemy w świat z Atlasem, Zabawa w teatr, Bezpieczeństwo w sieci, Moje hobby, Kulturalne ABC, Co warto zwidzieć w Polsce, Zajęcia profilaktyczne – stop przemocy, Wakacyjny turniej sportowy, Pamiątnik z wakacji, Zajęcia profilaktyczne – Światowy Dzień Pierwszej Pomocy, Giełda talentów, Jesień w świetlicy, Światowy dzień dobroci dla zwierząt, Każdy zawód jest ważny, Święto pieczonego ziemniaka, Tradycje Dnia Wszystkich Świętych, Symbole narodowe, Dzień Św. Marcina, Zajęcia profilaktyczne – jesteśmy tolerancyjni, budowanie pozytywnych relacji społecznych, Zabawy andrzejkowe, Święta grudniowe – Barbórka, Mikołaj, Święta Bożego Narodzenia, Sylwester, Spotkanie opłatkowe.

W całym cyklu zajęć wprowadzano elementy profilaktyki, dostosowane do formy i rodzaju zajęć, adekwatnie do poszczególnych grup wiekowych.

2.5. Karta Dużej Rodziny

16 czerwca 2014 roku weszło w życie Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu dla rodzin wielodzietnych, wprowadzając program powszechnie znany pod nazwą karta Dużej Rodziny. Szczegółowe warunki i zasady obowiązywania tego udogodnienia zostały określone w ustawie z 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. 2017 r. poz. 1832 z późn. zm.). Na tej podstawie Minister Pracy i Polityki Społecznej uruchomił system przyznawania Kart Dużej Rodziny osobom posiadającym co najmniej troje dzieci w wieku do ukończenia 18 roku życia lub 25 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się lub studiuje w szkole wyższej.

Wtedy także zaczęto podpisywać porozumienia z właścicielami punktów komercyjnych czy rekreacyjnych, na mocy których posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą skorzystać ze zniżek za zakup towarów lub usług tych kontrahentów. Szczegółowy wykaz podmiotów współpracujących w rządowym programie dla rodzin wielodzietnych jest dostępny i stale uaktualniany na stronie internetowej: <https://rodzina.gov.pl/>

Oferta dedykowana rodzinom posiadającym Kartę, realizowana w rządowym programie dla rodzin wielodzietnych jest podzielona na kilka zakresów usług, m. in.:

- Kultura i turystyka,
- Parki narodowe,
- Transport kolejowy,
- Sport i rekreacja,
- Ośrodki wypoczynkowe,
- Zakupy – artykuły spożywcze,
- Zakupy – odzież, obuwie, galanteria,
- Zakupy – pozostałe,
- Rozrywka,
- Usługi,
- Zdrowie,
- Finanse,
- Podatki

„Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny” to projekt realizowany przez województwo śląskie, oferujące dla posiadaczy Kart Dużej Rodziny wydanych w rządowym programie dla rodzin wielodzietnych, dodatkowe zniżki dla mieszkańców naszego województwa. Na stronie internetowej www.slaskiedlarodziny.pl znajduje się aktualny wykaz partnerów biorących udział w programie. Wśród miejsc oferujących zniżki są m. in. muzea, teatry, parki, obiekty w Parku Śląskim, opera oraz usługi kolejowe.

W Gminie Toszek powstał w 2014 roku samorządowy program wspierający rodziny wielodzietne wychowujące co najmniej troje dzieci, będących na wspólnym utrzymaniu. Program ten został wprowadzony Uchwałą Nr XLIV/480/2014 Rady Miejskiej w Toszku z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia „Karty Dużej Rodziny 3+ / Rodziny Zastępczej” dla rodzin wielodzietnych i rodzin zastępczych z terenu Gminy Toszek z późn. zm. W 2017 roku nastąpiło ujednoczenie zasad programu poprzez przyjęcie Uchwały Nr XXXIX/325/2017 Rady Miejskiej w Toszku z dnia 30 października 2017 r. w sprawie ustalenia zasad obowiązywania programu "Karta Dużej Rodziny 3+ / Rodziny Zastępczej" dla rodzin wielodzietnych i rodzin zastępczych z terenu Gminy Toszek.

Na tej podstawie możliwe jest opracowanie i wprowadzenie szeregu ulg i zniżek dla posiadaczy Karty poprzez zawarcie porozumień z właścicielami punktów komercyjnych znajdujących się w Gminie Toszek.

W 2018 r. Kartę Dużej Rodziny otrzymało **10 rodzin**. Na tej podstawie wydano łącznie **52 karty**, w tym **28 kart elektronicznych**. Łącznie w programie uczestniczy **113 rodzin** w terenu gminy Toszek.

3. Potrzeby

Zadań dla pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej stale przybywa. Pracownicy stykają się z trudnymi przypadkami wymagającymi pomocy od zaraz (są to sytuacje dotyczące dzieci, osób starszych, osób chorych psychicznie). Zdarza się że pracownicy działają interwencyjnie (po otrzymaniu anonimowych zgłoszeń).

W celu rozwijania funkcjonującego systemu pomocy społecznej Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku jako potrzeby wskazuje w szczególności:

- rozdział pracy socjalnej od pracy administracyjnej

Obecnie Ośrodek Pomocy Społecznej jest po II etapie negocjacji przed przystąpieniem do projektu „Rozdział pracy socjalnej od postępowań administracyjnych”. Planuje się rozpoczęcie projektu w bieżącym roku. Projekt umożliwi zatrudnienie ze środków zewnętrznych pracownika socjalnego wyłącznie do pracy socjalnej. Jego głównym zadaniem będzie praca w środowisku z rodzinami zagrożonymi wykluczeniem (bezrobotnymi, niepełnosprawnymi, rodzinami z problemami opiekuńczo – wychowawczymi itd.).

- działania socjoterapeutyczne z uczniami szkół i przedszkola oraz ich rodzinami

W 2018 r. Fundacja na Rzecz Psychoprofilaktyki Społecznej PRO-FIL w Rzeszowie prowadziła w we wszystkich szkołach oraz Przedszkolu w Toszku warsztaty diagnostyczne, których celem było określenie zasobów oraz ograniczeń poszczególnych uczniów. Warsztaty miały również za zadanie zdiagnozowanie zagrożeń związanych z uzależnieniem oraz stosowaniem przemocy w szkole. Wszystkie niekorzystne zjawiska były omówione z nauczycielami i pedagogami. Mieli oni możliwość indywidualnych konsultacji.

Na bazie tych diagnoz został przygotowany projekt konkursowy, który zakłada działania socjoterapeutyczne z uczniami naszych szkół – zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci i rodziców, piknik socjoterapeutyczny dla rodzin oraz wycieczkę dla rodzin objętą działaniem.

- działania na rzecz osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem (bezrobotnych i niepełnosprawnych)

Ośrodek Pomocy Społecznej od kilku lat współpracuje z MDS Centrum Wsparcia Biznesowego przy realizacji projektu „Gliwicki pakON II”. W bieżącym roku będą organizowane warsztaty i szkolenia podnoszące kompetencje społeczne – warsztaty kulinarne, przygotowujące do pracy w gastronomii oraz nabycie umiejętności racjonalnego gospodarowania żywnością.

Podsumowanie

„3 letni Program Wspierania Rodziny wyznaczał kierunek i cele działania na najbliższe lata, w związku z tym wymagana była stała i systematyczna ocena realizacji zadań i działań zawartych w dokumencie. Ocena pozwoliła jednocześnie na bieżącą korektę oraz modyfikację działań a tym samym ich optymalizację uwzględniającą zmieniające się potrzeby adresatów programu, zasoby kadrowe, lokalowe, zmiany sytuacji ekonomicznej i społecznej w szerszym znaczeniu”

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2019 miał na celu głównie oddziaływanie profilaktyczne. Z tego względu zostały utworzone programy opiekuńczo – wychowawcze, które swoim funkcjonowaniem zapewniają niepełnoletnim mieszkańcom Gminy Toszek opiekę i organizację czasu wolnego w sposób akceptowany społecznie, akcentując przeciwdziałanie występowania niekorzystnych czynników skłaniających do popadnięcia w uzależnienie, demoralizację czy przemoc.

Asystent pomaga rodzinie powrócić do utraconej z różnych przyczyn równowagi w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Dba o to, by podążając za klientem odbudować dobre relacje w rodzinie, zabezpieczyć jej członków przed niekorzystnymi wpływami środowiska, wskazać właściwy kierunek rozwoju.

Świadczenia rodzinne w dużej mierze warunkują być albo nie być niektórych rodzin. W wyniku długotrwałego bezrobocia, wymagającego rynku pracy i ciągle zmieniających się warunków zawodowych, rodziny nie są w stanie samodzielnie zabezpieczyć finansowo swoich członków. Koszty związane z utrzymaniem rodziny, mieszkania, żywność, odzież, środki czystości itp. stale rosną, powodując popadanie rodzin w ubóstwo. Przeciwwagą dla tych tendencji są właśnie świadczenia finansowe pochodzące z systemu pomocy społecznej.

Powyższe, jak również doświadczenia związane z indywidualnymi traumami, powodują konieczność świadczenia pomocy także w formie konsultacji pedagogicznych, psychologicznych lub prawnych. W skrajnych przypadkach stałe przeżywanie trudnych emocji może prowadzić do uzależnienia od alkoholu czy substancji psychoaktywnych. Mieszkańcy Gminy Toszek także pod tym kątem są zabezpieczeni.

Realizatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku, którego pracownicy na bieżąco dbają o dobro każdego mieszkańca, poprzez częsty i bezpośredni kontakt analizują potrzeby zgłaszane przez klientów i wspólnie z nimi zastanawiają się nad możliwościami ich zaspokojenia

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) w ramach zadań administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

Roczne Sprawozdanie za rok 2018 z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018 wraz ze wskazaniem potrzeb, będące załącznikiem do niniejszej uchwały, zawiera informacje na temat zrealizowanych w 2018 roku działań w zakresie wspierania rodziny oraz wskazania kierunku i sposobu realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.